

Hodnocení práce: Prevence v primární péči se zaměřením na screening kolorektálního karcinomu

Práce byla předložena MUDr. Norbertem Králem a mentorem celého projektu byl Doc. MUDr. Bohumil Seifert, Ph.D. ve studijním programu: Preventivní medicína a epidemiologie, ve studijním oboru: Preventivní medicína a epidemiologie na 1. lékařské fakultě Univerzity Karlovy v Praze.

Jedná se o soubor prací publikovaných autorem v zahraničním a domácím písemnictví v letech 2015 až 2022. Disertační práce má celkem 124 stran, zahrnuje celkem 10 publikovaných sdělení. Je přiložen podrobný abstrakt v českém a anglickém jazyce a seznam recentní literatury, jež zahrnuje celkem 109 prací z domácího a ze zahraničního písemnictví.

První práce s názvem: „What should selective cardio-metabolic prevention programmes in European primary care look like? A consensus-based design by the SPIMEU group“, shrnuje výsledky meetingu 14 evropských expertů s cílem definovat cíle, základní metody a opatření v prevenci kardiovaskulárních chorob. Výsledkem je celkem 31 doporučení, z nichž 28 (90%) bylo expertní skupinou shledáno jako vhodných k využití v klinické praxi. Jedná se o mimořádně významný dokument, který představuje fundament pro primární prevenci, jenž bude dále rozvíjen v jednotlivých zemích EU a to podle systémů zavedené zdravotní péče. Práce byla publikována ve významném periodiku *European Journal of General Practice* 2019;25(3):101-108/ s relativně vysokým IF 3.4. Na tomto projektu byla pozitivně potvrzena hypotéza, že selektivní preventivní programy jsou nejefektivnější modalitou v sekundární prevenci kardiovaskulárních a metabolických chorob.

Ve druhé práci se autor zabývá otázkou přístupu populace ke screeningu kolorektálního karcinomu v České republice. Výsledky projektu byly publikovány v domácím písemnictví: *Epidemiol Mikrobiol Imunol* 2015;64(1):41-46. V projektu, do kterého bylo zařazeno přes 13.000 osob, z nichž přes 4000 odpovědělo na dotazníkové šetření. Výsledky ukázaly, že informovanost české populace a povaze a smyslu screeningu kolorektálního karcinomu není na uspokojivé úrovni. Autor uzavírá, že v tomto ohledu je velký prostor pro kontinuální edukaci české populace.

Ve třetí práci se autor věnuje přístupu české populace k prevenci a praktickým lékařům. Výsledky výzkumu byly prezentovány v časopisu *Praktický lékař* 2015; 95 (6):257-262. Na vzorku 2200 náhodně vybraných občanů ČR bylo formou rozhovoru provedeno šetření s cílem zjistit zájem o preventivní prohlídky a přístup k praktickým lékařům. Výsledky šetření potvrdily, že více než třetina respondentů má zájem o preventivní prohlídky a u 45% občanů má aktivní přístup k všeobecným praktickým lékařům.

Čtvrtý projekt je zaměřen na výsledek screeningu kolorektálního karcinomu v letech 2011 až 2021 po změnách přijatých v roce 2009. Zavedení adresného zvaní a přechod na populační screening, využití imunochemického kvantitativního testu na přítomnost krve ve stolici a zapojení ambulantních gynekologů do screeningového procesu a také implementace primární screeningové koloskopie jsou klíčové změny v programu. Dotazníkové šetření na populaci praktických lékařů ukázala, že drtivá většina praktických lékařů považuje screeningový program za smysluplný a efektivní. Práce byla publikována v časopisu *Onkologie* 2010;4(4):60-64.

V páté publikaci informuje autor o screeningu kolorektálního karcinomu v roce 2013 v ČR. Analýza vychází z dat poskytnutých ÚZIS a dokladuje, že po roce 2009 došlo k významnému zvýšení adherence české populace ke screeningu. Práce byla publikována v časopisu *Postgraduální Medicina* 2013; 15(9):994-996.

Šestá publikace se zabývá velmi důležitým tématem, zda existuje variabilita v používaných testech na průkaz okultního krvácení a způsobu vyhodnocování. Průzkum byl proveden v roce 2014 a ukázal, že 66% dotazovaných všeobecných lékařů používá kvalitativní imunochemický test, 22% využívá POCT kvantitativní imunochemický test a jen 2% lékařů setrvalo na guajakovém testu. Autor diskutuje také to, že došlo k významnému zvýšení pozitivitu imunochemických testů téměř o 100% v porovnání s výsledky guajakových testů. Doporučená hodnota cut-off pro imunochemický test je 75ng/ml, který má dobrou senzitivitu, vysokou prediktivní hodnotu a také vysokou specificitu. Práce byla publikována v časopisu *Gastroenterologie a Hepatologie* 2015;69(3):255-258.

V sedmé práci je uvedena analýza výsledků a dopadů positivity iTOKS na omezené kapacity screeningových center pro koloskopii. V průběhu let 2014 až 2021 došlo k významnému nárůstu pozitivitu iTOKS z původních 6.9% na 10.1%. Podíl odborností, které se na screeningovém programu ukázal, že v průběhu let se zvýšil podíl ambulantních gynekologů z 6.2% na 13.6%. Autor konstatuje, že ačkoliv došlo k inovaci národního screeningového programu pro kolorektální karcinom, je pokrytí populace stále nedostatečné a do screeningu je zapojena pouze ¼ cílené populace. Práce byla publikována v časopisu *Klinická Onkologie* 2014;27(Suppl): 2587-2597.

V osmé práci se autor věnuje významu mezi-oborové spolupráce ve screeningu kolorektálního karcinomu a čekacím dobám na koloskopické vyšetření. Data zjištěná na základě shrnutí zkušeností ze 166 center pro screeningovou koloskopii ukázala, že průměrná čekací doba na vyšetření je 66 dnů s relativně velkými rozdíly mezi jednotlivými kraji. V Čechách byla čekací doba v průměru 70.8 dne a na Moravě pouze 53 dnů. Autoři konstatují, že prodloužení čekací doby na vyšetření představuje významnou komplikaci v mezioborové spolupráci a významně ohrožuje funkčnost celého screeningu. Práce publikována v časopisu *Gastroenterologie a Hepatologie* 2016;70(5):393-397.

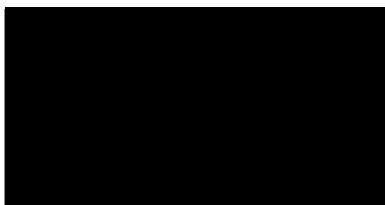
V deváté publikaci se autor zabývá adresným zvaním k vyšetření, které považuje za klíčový nástroj jak zvýšit účasti populace ve screeningu. Analýza dat z Národního onkologického registru ukazuje, že adresné zvaní zvýšilo účast populace ve screeningu z původních 26.5% v roce 2013 na 32.7% v roce 2015. Zajímavé je, že míra účasti ve screeningu klesala s dalším pozvánkou na vyšetření.

V desáté práci autor shrnuje současné poznatky a zkušenosti s prováděním screeningu kolorektálního karcinomu v České republice. Přehledný článek byl publikován v časopise: Farmakoter Revue 2021;6(3):1-7.

Závěr:

Jedná se hodnotné a cenné dílo, které dokumentuje znalosti MUDr. Norberta Krále v problematice preventivních programů primární péče a hluboké zkušenosti se screeningovým programem kolorektálního karcinomu. Autor svými pracemi a zjištěnými výsledky jednoznačně prokázal schopnost analytické práce a tvůrčí vědecké činnosti. Prezentované výsledky provedených projektů, mapují a analyzují efektivitu a průběh screeningového programu kolorektálního karcinomu v České republice v průběhu dvaceti let. I když po roce 2009 došlo k zásadním změnám ve screeningovém programu kolorektálního karcinomu, zavedení imunochemických testů, zavedením primární screeningové koloskopie a rozšířením screeningu o ambulantní gynekology a adresným zvaním, je účast populace na screeningu stále sub-optimální. Autor výborně analyzoval a ukázal zásadní limity, které brání jejímu optimálnímu využití. Jedná se především o omezenou zdravotní gramotnost obyvatelstva České republiky a nedostatečnou propagaci screeningu v laické veřejnosti.

Na základě předložené disertační práce a dosaženým výsledkům jednoznačně doporučuji, aby MUDr. Norbertovi Královi byl udělen titul Ph.D.

prof. MUDr. Milan Lukáš, CSc., AGAF

V Praze dne 11. 9. 2023